

אם ת"ח רשאי להתפלל ביהדות באשר
שרוצה ללמוד בזמן מאוחר בלילה
ויקשה לפניו לקום להתפלל בצבור

פסוק כי

תענית י"ז בתמו יתפחו השי"ת לששון ולשמחה
משכ"ג.

מצ"ע ירדו הנכבד מהר"ר אליעזר דוד הירש
שליט"א.

הנה להתפלל בעשרה הוא חיוב מצוה על האדם
ולא רק הדור הנכבד דף קצ"ב מחייב דוא לפרשי
פסחים דף מ"ז וחולין דף קצ"ב מחייב דוא לשון
מילין כשהוא לפני בהולך בדרך אף שטוב לפני
יותר ללון כהא, וגם מחייב לחזור לאחוריו עד מיל
ותפס כן בשע"ס סמן צ' סוף ט"ז, ומה מוכן שעד
מיל מחייב לילך אף כשהוא בביתו ומפרש כן
בערוך חמלתו סוף כ' ובמ"ב ס"ק נ"ב, ובצ"ס
היה מסתבר כשהוא בביתו לחייבו גם יותר ממיל
דברד הקלו שלא לחזור לאחוריו יותר ממיל מפני
תצורך שיש לו לבא לנקום שהולך לשם, וגם שהוא
רק עצרא, אבל כשהוא בביתו אין טעם לחלץ לו
ובפ"ס שהוא חייב ללכת בקיעות, אך לא ידע איזה
שיעור דאין למילך מה' מילין ההולך בדרך לפני
שצריך לילך לשם מ' מילין רוצה ללון כהא, אבל מבינו
רק זה שיהיה יותר מ' מילין רוצה ללון כהא, אבל מבינו
שהוא לטרוח בשביל תפלה בצבור אולי אינו מחייב
לסרוח בהליכה ד' ליושב בביתו אין לחמיר ביתו
החובר שיעור ליושב בביתו, ולכן אולי משום שלא
ממיל שמצינו שיעור זה בהולך בדרך לחזור לאחוריו
כדסובר בער"ש ובמ"ב.

עכ"פ כיון שחיינו שצריך לטרוח הרבה מוכרחין
לומר שהוא חיוב מצוה על האדם להתפלל בעשרה.

איחא במ"א סק"ד שהוא מחמת דכיון שלא היה
בתוך ד' אמות שלו לא אמרנו דה"ל לבדוקי, והוא
משום דסובר דכמלא ענינו הוא רק מלא יראה וכל
שלא ראה ליכא איסור תורה אלא רק מדרבנן ולא
הטריחוהו לבדוק כדפי' בפ"ג בש"א אברום שם.
אבל גם הוא מורה דבתוך ד' אמות כשלא ברק הירחה
שם צוה שצריך לחזור ולהתפלל, וכן פסק בר"ס
צ"ב בנצרך לנכיו דתפלתו תועבה שצריך לחזור
ולתפלה, והוא מצד החטא לא מצד הצוה שנגמא
שם דאם מצד הצוה היה לו להצריכו לחזור ולהתפלל
אף בנמצא במקום שלא היה צריך לבדוק וכן אף
אם באמצע תפלתו נתעורר לו תאוה לנכיו אלא
דוהא רק משום החטא דבשביל זה שותפלה בחטא
הוא רואי שלא תתקבל תפלה זו ותפלה כשליכא
אפשרות להתקבל אינה תפלה כלל, ולכן כיון שבצבור
נשמעת תמיד ותפלה יחד אף של אדם גדול וצדיק
אינו ברור שתתקבל יש חיוב על כל אדם שתתפלל
בצבור והיי טעם זה שותפלה הצבור נשמעת יותר
עצם הדיון ממילא.

עכ"פ תפלה בצבור הוא חיוב וא"כ אין שייך
לחלק בין ת"ח לתום אדם אם אינו פרשי" והבדלי
שרשאים לבטל גם עיקר תפלה שדיון זה ליכא לת"ח
שבפנינו, ומש"כ הרמ"א בסעף י"ח דאפילו בלא
עשרה עדיף להתפלל ביהמ"ד הקבוע לו הוא משום
מעלת ויכא דגורסי שהוא לשיטת התוס' דף ל' אף
ביחידות עדיף מבצבור, ומש"כ שדו"ק מוכרחין
אומנות בארתי בספרי אגרות משה על אי"ח סימן
ל"א שהוא הכרעת הרמ"א עצמו לסמוך על ה"א
כמי שתרצו אומנות אף בזמננו אף שלפסוק מתפלה
ליכא דין תורתו אומנות עיי"ש שהם דברים מוכרחין.
וא"כ הוא רק כשהצבור מתפללין ביהמ"ד ולא
בביהמ"ד במקום שגורסי שאז מדינא אי"ח ת"ח לילך
לביהמ"ד להתפלל בצבור ואדרבה עוד עדיף לו
להתפלל בביהמ"ד, וגם כהו מסיק הרמ"א שלא ירגיל
עצמו לעשות כן לדי שלא ילמדו ממנו ע"ה ותבטלו
מביהמ"ד, אבל כשהם הצבור מתפללין בביהמ"ד מקום
דגורסי ליכא שום היתר לת"ח אף לפעם אחד להתפלל
ביחיד, אף שהוא משום שבשביל למדו טוב לו יותר
להתפלל ביחיד כיון שבזמננו ליכא דין תורתו אומנות
ליפטר מתפלה ליכא גם ליפטר מתפלה בצבור כשליכא
טעם דמקום דגורסי כגון בעובדא זו שהוא בישיבה
דליקוואד דבני הישיבה מתפללים בצבור בהישיבה
דוהא מקום דגורסי ליכא היתר לשום ת"ח להתפלל
ביחיד אף שגם הוא תפלה במקום דגורסי, וכ"ש
כשהוא לא יוכל להתפלל במקום דגורסי שהוא
בהישיבה אלא בביתו שדוא ליכא היתר.

[אחת חתומה]

משנה פינשטיין

ירדו מקורו,

אך אולי לפי' השני שכתבתי שם ש"ר יונה אליאב
דורמב"ס מביד בתורתו אומנות דומנו שלא להחביל
מלמוד תורה בשביל תפלה בצבור מפני שמשנתו
דלמי שתרומם אומנותו כרשבי' החביוו היה פטורין
גם מתפלה עצמה, יש קצת לומר דאף בליכא חשיבות
והא דגורסי נמי אם יש לו בשול יהיה פטור
מלהתפלל בצבור, אבל האמת שרק באכא מעלת
דמקום דגורסי פטור בשביל בטול תורה, דוא מפרש
בגמ' ע"ז טעם דאין לו להקב"ה אלא ד' אמות של
הלכה בלבד, אך שטובר דבשביל זה לבד עדיף תפלה
בצבור אף שהוא בביהמ"ד ורק בצורך בטול תורה
סובר ר' יונה שיהיה הרמב"ם ששאי להתפלל
בביהמ"ד דגרסי גם לפירוש זה ליכא היתר להתפלל
ביחיד אף כשבביל בטול תורה, ובצ"ס אינו רואה
שיש כאן בטול תורה דיכור לסדר סדר למדו באופן
שלא יתבטל מתפלה בצבור ולעומת שעשה סדרו
ללמד בזמן מאוחר בלילה, והי יכול לסדר שלמד
אותו הזמן ביום בשעה שבבטול עמה ביום בשביל
זה, ולא יצטרך לבטל תפלה בצבור וכל המצות
המסעפים מזה לשמוע קודש וקדושה וכדכו ועניית
הרבה אמנים שלא יוכל לקיים המתפלל ביחיד.